

Коляда Н. М., Левченко Н.М. Позитивний молодіжний розвиток як основний принцип соціальної роботи з молоддю / Н. М. Коляда, Н. М. Левченко / Актуальні проблеми підготовки фахівців соціальної сфери : матеріали Всеукраїнських науково-методичних семінарів (Умань, 18 квітня 2018 р. та 26 квітня 2018 р.) / [ред. кол. : Коляда Н.М. та ін.]. – Умань: ВПЦ «Візаві», 2018. – С. 79–83.

Н. М. Коляда

ПОЗИТИВНИЙ МОЛОДІЖНИЙ РОЗВИТОК ЯК ОСНОВНИЙ ПРИНЦИП СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З МОЛОДЮ

В сучасних соціокультурних реаліях набуває актуальності всебічне вивчення та реалізація механізмів молодіжної політики – складової політики держави, сукупність соціальних, національних, соціокультурних ідей, принципів та моделей розвитку, спрямованої на створення сприятливих умов для повноцінного становлення особистості молодої особи, її успішної інтеграції у суспільне життя, а також на її залучення до управління на місцевому, регіональному і національному рівні; ґрунтується на моделі відкритого розвитку, що спонукає молодих осіб проявляти ініціативу, самостійно визначати власні цілі та цінності, бути залученими і мати змогу визначати пріоритети та методи здійснення молодіжної політики [1].

Відповідно до проекту Закону України «Про молодь» (2015) метою сучасної молодіжної політики є забезпечення умов, необхідних для розвитку й самореалізації молоді, її формування як здорових, дбайливих та відповідальних особистостей; підготовки молоді до самостійності та професійної діяльності, виховання активних громадян, носіїв позитивних змін у громаді та державі [1].

Ефективним інструментом молодіжної роботи виступає молодіжна робота – комплекс заходів молодіжної політики, що орієнтовані на молодь та проводяться разом із молоддю і для молоді засобами неформальної освіти у вільний для молоді час, спрямований на надання можливості молоді розвиватись самостійно; ці заходи також націлені на покращення умов особистого і соціального розвитку молодих осіб відповідно до їхніх потреб та

можливостей, сприяють їхньому духовному та фізичному розвитку [1].

Поняття «молодь» по-різному трактується в багатьох галузях науки – філософії, соціології, політології, педагогіці, психології тощо. Найбільш ґрунтовним є таке трактування поняття «молодь» – окрема (відносно велика) соціально-демографічна група, яка вирізняється за сукупністю вікових характеристик, особливостей соціального становища та обумовлених тим і іншим соціально-психологічних якостей, що визначаються суспільним ладом, культурою, закономірностями соціалізації, вихованням в умовах певного суспільства.

Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» (5 лютого 1993 р., зі змінами) з березня 2004 р. визначає молодь як групу населення віком від 14 до 35 років (з 1993 р. по 1999 р. – від 15 до 28 років, з 1999 р. – від 14 до 28 років). Вікові межі молодості обумовлені, по-перше, особливостями соціального становища; по-друге, особливостями психологічного розвитку людини.

Відповідно до проекту Закону України «Про молодь» (2015, стаття 1 «Визначення термінів») молодь, молоді особи – фізичні особи віком від 12 до 28 років, базова стратегічна цінність держави і суспільства, суб'єкт соціальної й економічної політики [1].

Сучасна молодіжна політика, молодіжна робота базується і здійснюється відповідно до таких основних принципів: субсидіарність, міжсекторна взаємодія, партнерська співпраця, обґрунтованість щодо прав і потреб молоді, добровільна участь молоді, мобільність і гнучкий підхід, відкритість, орієнтована на молодь [1].

На особливу увагу, на нашу думку, заслуговує принцип позитивного молодіжного розвитку – молодь розглядається не як проблема, яку треба вирішувати (чи рятувати), а як цінний потенціал, який необхідно розвивати, створюючи необхідні для цього умови; повага до поглядів молоді та її переконань, до честі та гідності молодих людей, їхньої індивідуальності; вираховування різноманітних потреб, обставин та сподівання молоді; рівний

доступ для кожної молодої особи до прав, свобод та послуг, що передбачені чинним законодавством; рівність правових гарантій без дискримінації за будь-якою ознакою; рівність молодіжних організацій, а також організацій, що працюють із молоддю, у доступі до державної підтримки їхньої діяльності [1].

Важливим кроком в обґрунтуванні поняттєвого апарату дослідження стало з'ясування сутності поняття «позитивний молодіжний розвиток» як основи соціальної роботи з молоддю.

Розвиток – це еволюція, спрямована зміна якої-небудь органічної цілої (біологічної, соціальної, культурно-історичної), у процесі якої розгортаються її внутрішні можливості. Перебігає в часі в послідовності стадій, як перехід від одного стану до іншого [3, с. 288].

Розвиток – це незворотна, спрямована, закономірна зміна матеріальних і ідеальних об'єктів. Тільки одночасна наявність усіх трьох зазначених властивостей виділяє процеси розвитку серед інших змін: зворотність змін характеризує процеси функціонування (циклічне відтворення постійної системи функцій); відсутність закономірності характерна для випадкових процесів катастрофічного типу; за відсутності спрямованості зміни не можуть накопичуватися, і тому процес втрачає характерну для розвитку єдину, внутрішню взаємозалежну лінію.

У результаті розвитку виникає якісно новий стан об'єкта, що виступає як зміна його складу або структури (тобто виникнення, трансформація або зникнення його елементів або зв'язків).

Базовий підхід до молодіжної роботи – участь молоді, що передбачає надання права, підтримки та можливості молодій особі висловлювати свою думку щодо суспільно важливих питань, впливати на рішення, які стосуються її життя та можливих змін у діяльності організації, житті громади, держави, й долучатися до реалізації відповідних рішень та дій [1].

Значною мірою «участь молоді» як базовий підхід до молодіжної роботи реалізується через молодіжний рух. На нашу думку, розвиток молодіжного руху – це процес зміни його стану, що характеризується кількісними і якісними

показниками. При цьому дитячий рух як соціально-педагогічне явище у своєму розвитку проходить певні історичні етапи – класичні сходинки, цикли за певними визначеними векторами: від простого до більш складного; від «фуху» до окремих конкретних структур-об'єднань; від жорстко організованих – знову до руху; від хаосу до порядку і навпаки; від яскраво вираженої соціальної спрямованості з виховними елементами до чинника, переважно, виховного, культурологічного.

Отже, молодь – це специфічна соціально-демографічна група суспільства, яка є неоднорідною, має внутрішню диференціацію, визначається особливостями діяльності, способу життя, динамічністю та інноваційним потенціалом. Як специфічна соціально-демографічна група суспільства молодь визначається не лише за віковими критеріями, а й за місцем, котре вона посідає в соціальній структурі суспільства, за особливостями соціального становлення та розвитку, що дає їй змогу об'єктивно посісти своєрідне місце і бути задіяною в усіх сферах життєдіяльності конкретного суспільства.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про молодь» (проект) [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc>.
2. Соціальна молодіжна політика. Навчальний посібник // Уклад. Н. М. Коляда, О. О. Кравченко. – Умань, 2008. – 119 с.
3. Сучасний тлумачний словник української мови / за заг. ред. В. В. Дубічинського. – Х. : ВД „ЩКОЛА”, 2006. – 1008 с.